

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1673

Vragen van het lid **Leijten** (SP) aan de Minister van Financiën over *de verantwoordingsstructuur van het ESM en de ECB* (ingezonden 5 april 2017).

Antwoord van Minister **Dijsselbloem** (Financiën) (ontvangen 1 mei 2017)

Vraag 1

Wat is uw oordeel over het rapport «From crisis to stability – How to make the European Stability Mechanism transparent and accountable»?¹

Antwoord 1

Het rapport levert een waardevolle bijdrage aan de discussie over de transparantie, verantwoording en integriteit van het ESM. Transparency International is op veel punten positief over het ESM. Zo zit de audit-systematiek en het inkoopbeleid goed in elkaar, is er een vrijwillige dialoog met het Europees parlement en wordt positief gesproken over de publicatie door het ESM van relevante documenten.

Het rapport doet ook een aantal aanbevelingen voor verbetering. Het ESM heeft aangegeven dat het naar aanleiding van het rapport aanpassingen in de compliance-regels door zal voeren en zal overwegen om meer documentatie over de schuldhoudbaarheidsanalyses te delen. Dat is een positieve ontwikkeling. Daarnaast doet het rapport een aantal aanbevelingen die met de huidige institutionele inrichting niet te realiseren zijn. (zie ook het antwoord op vraag 6)

Vraag 2

Onderschrijft u de volgende observatie: «There has been no accountability for the fundamentally wrong assumptions creditor institutions have made about the effects of austerity and fiscal multipliers on Eurozone economies.»? Zo nee, kunt u aangeven welke instellingen verantwoordelijkheid hebben genomen voor het gevoerde bezuinigingsbeleid, en op welke wijze? Zo ja, deelt u de mening dat dit problematisch is, en bent u voornemens alsnog stappen te ondernemen om lessen te trekken voor de toekomst?

¹ <https://transparency.eu/esm/>

Antwoord 2

De observatie heeft betrekking op het verschijnsel dat feitelijke budgettaire en economische ontwikkelingen af kunnen wijken van voorspellingen. Transparency International stelt in dit verband «Increased transparency on economic modeling would help» en komt naar aanleiding van de genoemde passage tot de conclusie dat een discussie onder experts over de gehanteerde macro-economische modellen een prioriteit zou moeten zijn. Een dergelijke discussie kan zonder meer nuttig zijn. Tegelijkertijd stel ik vast dat voorspellingen altijd met onzekerheid omgeven zijn. In algemene zin kan ik opmerken dat de EFSF- en ESM-programma's door meerdere instellingen zijn en worden geëvalueerd.

De Europese Commissie heeft ex-post evaluaties gepubliceerd van de EFSF-programma's voor Ierland, Portugal en Spanje.² Deze evaluaties zijn in lijn met evaluatiestandaarden van de Commissie en conform internationale best practices. De stuurgroepen bestaan naast medewerkers van DG-ECFIN ook uit medewerkers van andere DG's van de Europese Commissie. De medewerkers die de evaluatie uitvoeren hebben geen deel uitgemaakt van het operationele team dat binnen DG-ECFIN verantwoordelijk was voor de betreffende programma's.

Daarnaast is de rol van de Europese Commissie in de programma's voor Ierland en Portugal onderzocht door de Europese Rekenkamer.³ Die instelling kijkt momenteel ook naar de rol van de Europese Commissie in de Griekse programma's.⁴ Evaluatie van programma's die samen met het IMF zijn gedaan worden ook door het IMF en door de onafhankelijke evaluatiedienst van het IMF (de Independent Evaluation Office, IEO) uitgevoerd.⁵ Uw Kamer is hierover eerder geïnformeerd (zie Kamerstukken 21 501-07, nr. 1063 en 21 501-07, nr. 1391).

De leningenprogramma's en de bijbehorende beleidsconditionaliteit zijn dus door meerdere instellingen geëvalueerd. Op basis van die evaluaties worden lessen voor de toekomst getrokken.

Vraag 3

Klopt het dat het European Stability Mechanism (ESM) in 2025 zal worden opgenomen in de Europese verdragen? Bent u hier een voorstander van? Zijn er lidstaten die zich hiertegen keren? In hoeverre zou deze verandering een verdragswijziging impliceren die goedgekeurd moet worden door de nationale parlementen?

Antwoord 3

Er zijn geen concrete afspraken gemaakt over het opnemen van het ESM in de Europese verdragen. Mogelijk verwijst Transparency International naar het rapport «completing Europe's Economic and Monetary Union», ook wel bekend als het «Five Presidents Report». Daarin wordt geopperd om voor 2025 het ESM in het wettelijk kader van de EU te integreren. Voor opname in de Europese verdragen en de bijbehorende verdragswijziging moet inderdaad goedkeuring verleend worden door de nationale parlementen. In dat kader wijs ik er nog op dat bij de oprichting van het ESM zowel de wijziging van artikel 136 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie als het ESM-Verdrag destijds goedgekeurd zijn door de nationale parlementen.

² https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/ex-post-evaluation-economic-adjustment-programme-ireland-2010-2013_en, https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/ex-post-evaluation-economic-adjustment-programme-portugal-2011-2014_en en https://ec.europa.eu/info/publications/economy-finance/evaluation-financial-sector-assistance-programme-spain-2012-2014_en

³ <http://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=35016>,

⁴ <http://www.eca.europa.eu/en/Pages/DocItem.aspx?did=40005>,

⁵ <http://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2017/02/07/greece-ex-post-evaluation-of-exceptional-access-under-the-2012-extended-arrangement-press-44636>,
<http://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2016/12/31/ireland-ex-post-evaluation-of-exceptional-access-under-the-2010-extended-arrangement-42656>,
<http://www.imf.org/en/publications/cr/issues/2016/12/31/portugal-ex-post-evaluation-of-exceptional-access-under-the-2011-extended-arrangement-press-44284>,
<http://www.ieo-imf.org/ieo/pages/EvaluationImages267.aspx>

Vraag 4

Mocht het ESM ontwikkeld worden tot een Europees Internationaal Monetair Fonds (IMF), welke verantwoordingsstructuur is daarbij volgens u passend, dan wel vereist?

Antwoord 4

Ik heb eerder aangegeven dat het ESM zich verder zou moeten ontwikkelen tot een EMF. De Europese Commissie zal mogelijk ook op dit thema ingaan in haar «reflectiepaper» over de EMU. De wijze van verantwoording, aan de lidstaten en de nationale parlementen, hoeft daartoe niet op korte termijn te worden veranderd.

Vraag 5

Hoe beoordeelt u het veto-systeem binnen het ESM? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 5

Zoals toegelicht in het memorie van toelichting bij de wet ter goedkeuring van het ESM-verdrag is de Nederlandse inzet gericht geweest op het realiseren van onderlinge overeenstemming in de besluitvorming voor het activeren van het ESM en voor andere belangrijke beslissingen die de (financiële) belangen van Nederland kunnen raken.⁶ Hierbij is de mogelijkheid geboden om in noodsituaties, waarin urgente besluitvorming noodzakelijk is, door middel van een slagvaardig noodmechanisme af te kunnen wijken van deze regel van onderlinge overeenstemming. Bij de behandeling van de wet ter goedkeuring van het ESM-verdrag in het parlement is dit onderwerp nader besproken⁷. De regel is dus onderlinge overeenstemming en de uitzonderling betreft gekwalificeerde meerderheid in de spoedstemprocedure voor het verlenen van financiële bijstand.

De stemprocedure in noodsituaties zorgt ervoor dat de slagvaardigheid van het ESM gewaarborgd blijft. Besluitvorming met gekwalificeerde meerderheid is conform de bestaande procedures van andere internationale financiële instellingen (bijvoorbeeld het IMF) en bij de Raad van de Europese Unie. Met deze diverse stemprocedures is, naar het oordeel van het kabinet, een juiste balans gevonden, waarbij recht gedaan wordt aan de noodzaak van legitimatie van aan de EU gelieerde instituties en de wenselijkheid van slagvaardigheid van een permanent stabiliteitsmechanisme waarbij niet voor alle beslissingen volledige unanimiteit is vereist.

Vraag 6

Kunt u aangeven welke aanbevelingen van Transparency International inzake het ESM u wenselijk acht, en in hoeverre u bereid bent om u als voorzitter van de eurogroep in te spannen voor snelle implementatie van deze aanbevelingen? Kunt u daarbij in het bijzonder ingaan op de volgende aanbeveling: «National parliaments should hold hearings with their national finance ministers, before and/or after each meeting of the ESM's Board of Governors. ESM decisions should not be taken in the Eurogroep?»⁸

Antwoord 6

Voor de aanbeveling waar u in het bijzonder naar vraagt geldt dat dit conform de Nederlandse praktijk is. Ik wijs u graag op het informatieprotocol voor programmagerelateerde besluitvorming bij ESM-programma's.⁹ Daarin is onder meer opgenomen dat voorafgaand aan het moment van besluitvorming door de Raad van gouverneurs het kabinet en de Kamer van gedachten wisselen over het Nederlandse standpunt, mede gelet op de omvang van de steunbedragen waarbij het hier doorgaans om gaat. Hiervoor is vereist dat de relevante documenten tijdig voorafgaand aan een dergelijk overleg beschikbaar zijn voor de Kamer, dat wil zeggen: uiterlijk drie werkdagen voorafgaand aan de vergadering van de Raad van gouverneurs. Afhankelijk van de specifieke situatie kan het kabinet verzoeken om vertrouwelijk met de Kamer

⁶ Kamerstuk 33 221, nr. 3

⁷ Zie bijvoorbeeld Kamerstuk 33 221, nr. 6 en Kamerstuk 33 221-B, nr. 1

⁸ <https://transparency.eu/esm/>

⁹ Kamerstuk 21 501-07, nr. 1217

te overleggen. De Kamer kan het kabinet verzoeken om een technische briefing, voordat met het kabinet wordt overlegd, om zodoende meer feitelijke informatie te verkrijgen. Om te voorkomen dat het kabinet door tijdsdruk gedwongen wordt een standpunt in te nemen zonder daaraan voorafgaand met de Kamer over te hebben kunnen spreken, zal het kabinet bij de besluitvorming in de Raad van gouverneurs een parlementair voorbehoud maken, indien de relevante documenten later dan drie werkdagen voor het voorziene moment van besluitvorming worden ontvangen. Dit houdt de verplichting in geen onomkeerbare besluiten te nemen voordat hierover overleg heeft plaatsgevonden met de Kamer. Ik denk dat het een goede zaak zou zijn als andere landen dit ook doen, maar het is vanzelfsprekend aan de parlementen van die lidstaten zelf om daarover te besluiten. In algemene zin heeft het ESM direct na publicatie gereageerd op het rapport en aangegeven dat het als jonge organisatie continue werkt aan verdere verbetering ten aanzien van transparantie en «accountability». Tegelijkertijd benadrukt het ESM dat een deel van de aanbevelingen van Transparency International ingaan op de «governance» van het ESM en dat die aanbevelingen als dusdanig niet geïmplementeerd kunnen worden door het management van het ESM zelf.

De aanbevelingen van Transparency International zijn derhalve op te delen in twee groepen: aanbevelingen aan het ESM en aanbevelingen over de institutionele ophanging en inrichting van het ESM waar alleen de lidstaten iets mee kunnen. Onderstaand vindt u een overzicht van de aanbevelingen en een appreciatie ervan.

Transparency International doet een aantal aanbevelingen aan het ESM: Instellen van een procedure om ESM-documenten op te vragen en het definiëren in de organisatievoorschriften (by-laws) van het «overriding public interest» voor het niet publiek maken van documenten.

Publicatie van economische modellen en onderliggende aannames die het ESM gebruikt, inclusief bij de schuldhoudbaarheidsanalyses.

Het ESM moet een onafhankelijke evaluatiedienst naar voorbeeld van de Independent Evaluation Office van het IMF opzetten.

De gedragscode zou ook van toepassing moeten zijn op alle extern ingehuurd krachten, met name adviseurs. Ook zou de gedragscode aangepast moeten worden zodat giften met meer dan een symbolische waarde nooit door ESM-personeel geaccepteerd mogen worden. Hoe dan ook moet een publiek register voor giften opgezet worden en zou het aannemen van een onderscheiding van een private instelling voorkomen moeten worden (voor publieke instellingen is dit al opgenomen). Verder zou de gedragscode geschoond moeten worden van de uitzonderingen voor het verbod op handelen in bepaalde financiële instrumenten en zouden verklaringen van (financiële) belangen van het de management board verplicht publiek gemaakt moeten worden.

De klokkenluidersprocedure moet beter vindbaar zijn, ook voor externe adviseurs en burgers. Een speciale webpagina moet het aanklaarten van misstanden door externe inhuur en burgers mogelijk maken.

Het ESM heeft in een reactie op het rapport aangegeven dat het aanpassingen in zijn «compliance-regels» door zal voeren.¹⁰ Als voorbeeld wordt genoemd dat de directeur een publieke verklaring van financiële belangen beschikbaar zal stellen. Daarnaast geeft het ESM aan dat het overweegt om meer informatie over de schuldhoudbaarheidsanalyses te publiceren. Ik moedig dit van harte aan. Het ESM voert momenteel onder toezicht van een onafhankelijke partij een evaluatie uit van de EFSF- en ESM-programma's. Deze zomer wordt het rapport gepubliceerd. Hoewel de evaluatie door het ESM zelf uitgevoerd wordt zorgt de aanstelling van de onafhankelijke partij voor externe controle op het proces en de inhoud van het rapport. Het onafhankelijke auditcomité is verantwoordelijk voor de controle op de procedures, processen en verslaglegging door het ESM.

Zoals ik bij het antwoord op vraag twee heb aangegeven, voert de Europese Commissie eigen evaluaties uit van de leningenprogramma's en de Europese Rekenkamer doet momenteel onderzoek naar de rol van de Commissie in deze programma's. Het IMF en zijn Independent Evaluation Office hebben ook

¹⁰ <https://www.esm.europa.eu/press-releases/esm-welcomes-report-transparency-international>,
<https://www.esm.europa.eu/press-releases/explainer-transparency-international-report-esm>

evaluaties uitgevoerd van de meeste EFSF- en ESM-programma's. Al met al vindt dus op veel manieren controle en evaluatie plaats van het ESM en de leningenprogramma's. Nederland heeft zich altijd ingezet voor een goede externe controle op het ESM. Het onafhankelijke auditcomité en de genoemde lopende evaluatie van de programma's zijn daar een gevolg van. Daarnaast doet Transparency International aanbevelingen waar het management van het ESM zelf niet direct invloed op heeft, maar die gerealiseerd zouden kunnen worden door de lidstaten.

Notulen van de bijeenkomsten van de Raad van gouverneurs en de Raad van bewind moeten gepubliceerd worden, met een vertraging als dat nodig is. Het ESM moet zo snel mogelijk geïntegreerd worden in de EU-verdragen. De ophanging buiten de EU-verdragen leidt ertoe dat het ESM niet dezelfde mate van verantwoording af hoeven te leggen als de EU-instellingen. Omdat de Eurogroep een informeel gremium is en het ESM buiten de EU-verdragen valt gaat dit ten koste van de transparantie.

Het ESM moet tot die tijd geformaliseerde afspraken maken om verantwoording af te leggen aan het Europees parlement. Transparency International erkent de bereidheid van ESM-directeur Regling om regelmatig het Europees parlement te informeren maar vindt dat dit formeel geregeld moet zijn. Nationale parlementen moeten voor en/of na iedere bijeenkomst van de Raad van gouverneurs een debat voeren met hun Minister van Financiën. ESM-besluiten moeten niet in de Eurogroep genomen worden.

Het ESM moet regelmatig aan de EU om een analyse van de sociale gevolgen van macro-economische aanpassingsprogramma's vragen. De institutionele onafhankelijkheid van de Raad van gouverneurs ten opzichte van de Eurogroep moet versterkt worden.¹¹ De onafhankelijkheid van de Raad van bewind ten opzichte van de Raad van gouverneurs moet bewerkstelligt worden door onherroepelijke benoemingen van bewindvoerders door groepen van landen (zoals dat bij het IMF gebeurt).

Verklaringen van (financiële) belangen van de leden van de Raad van gouverneurs en de Raad van bewindvoerders moeten gerapporteerd worden op de website van het ESM.

De Nederlandse regering is van mening dat met de huidige institutionele inrichting van het ESM voldoende transparantie, verantwoording en integriteit van het ESM en zijn besluitvormende organen gewaarborgd is. Het ESM publiceert voor vergaderingen van de Raad van gouverneurs en de Raad van bewind waarin programmagerelateerde zaken besproken worden sinds vorig jaar een geannoteerde agenda en een samenvatting van de besluiten. De Eurogroep publiceert voor elke bijeenkomst een geannoteerde agenda en erna een summing-up letter. Daarmee zijn reeds belangrijke stappen gezet in het vergroten van de transparantie in de besluitvorming. Dat destijds gekozen is voor een intergouvernementeel verdrag was met name ingegeven door de noodzaak om snel een geloofwaardig vangnet op te tuigen. Integratie door de EU-verdragen behoorde daardoor niet tot de mogelijkheden. In de gedachtevorming over de toekomst van de EMU is dit een punt van aandacht.

Door de intergouvernementele vormgeving staat het ESM onder controle van nationale parlementen. Het is, naar het oordeel van het kabinet, niet nodig om daar op dit moment controle van het Europees parlement aan toe te voegen. Zowel de directeur van het ESM als de voorzitter van de Eurogroep zijn bereid gebleken om het Europees parlement te informeren over de hulpfondsen en de programma's.

De controle die nationale parlementen door middel van hun controle op hun Minister van financiën uitoefenen op de besluitvorming in het ESM en de Eurogroep is een nationale aangelegenheid. Transparency International maakt niet duidelijk dat die controle tekortschiet of niet goed mogelijk is. Het Nederlandse parlement ontvangt altijd een geannoteerde agenda van de Eurogroep met daarin de Nederlandse inzet, gaat daar in een Algemeen Overleg over in gesprek met de Minister en ontvangt altijd een verslag van de bijeenkomst. Het parlement ontvangt voorafgaand aan de besluitvorming over ESM-programma's in de Raad van gouverneurs en de Raad van bewind

¹¹ Voor de institutionele afhankelijkheid van de Raad van gouverneurs doet het rapport een voorstel om nationale parlementen een gouverneur aan te laten wijzen die niet de Minister van financiën is en ook niet aan de Minister van financiën rapporteert.

de relevante documenten en wordt in staat gesteld om hierover met de Minister van financiën van gedachten te wisselen. Ten aanzien van de voorgestelde analyse van de sociale gevolgen van macro-economische aanpassingsprogramma's geldt dat voor het huidige Griekse programma door de Europese Commissie reeds een studie is verricht naar de sociale impact van de beleidsconditionaliteit.¹²

Vraag 7

Wat is uw oordeel over het rapport «Two sides of the same coin? Independence and accountability of the European Central Bank»?¹³

Antwoord 7

Het is goed dat een externe partij naar de rol van en de processen binnen de ECB kijkt. De aanbevelingen die in het rapport worden gedaan bieden nuttige aanknopingspunten om de organisatie van de ECB te versterken.

Vraag 8

Deelt u de mening dat de Europese Centrale Bank (ECB) tijdens de crisis activiteiten ontplooid heeft die veel verdergaand waren dan men op basis van het mandaat van de ECB zou verwachten, en dat deze meer onderzoek vereisen, juist om de onafhankelijkheid van de ECB te waarborgen?

Antwoord 8

Ik heb de afgelopen tijd verscheidene malen aangegeven dat er wat betreft het kabinet geen aanleiding is om te concluderen dat er sprake zou zijn van een evidente overschrijding van de grenzen van het Verdrag (zie bijvoorbeeld Kamerstuk 34 563 nr. 4). In het licht hiervan – en gezien de noodzaak tot terughoudendheid van nationale overheden om zich te mengen in ECB-beleid – zie ik geen aanleiding voor nader onderzoek.

Vraag 9

Deelt u de opvatting dat het zeer onwenselijk is dat de ECB «geheime» brieven stuurt aan lidstaten waarin hervormingen worden opgelegd in ruil voor ECB-steun? Begeeft de ECB zich volgens u met dergelijke acties nog binnen haar mandaat? Kunt u alle bij u bekende gevallen noemen waarin dit is voorgevallen?

Antwoord 9

Het kabinet deelt de opvatting dat het niet aan de ECB is om het beleid in lidstaten te bepalen. Tegelijkertijd waren er in het begin van de Europese schuldencrisis geen mechanismen, zoals het ESM, om lidstaten van steun te voorzien met de daarbij behorende conditionaliteiten. Deze noodmechanismen zijn er nu wel.

Vraag 10

Welke redenen ziet u voor de ECB om haar beslissingen, aanbevelingen en zienswijzen niet openbaar te maken, zoals alle andere Europese instellingen (zoveel mogelijk) moeten doen? Bent u bereid u in te spannen voor meer openbaarheid van bestuur op dit punt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, op welke wijze gaat u zich hiervoor inspannen?

Antwoord 10

De ECB beschikt in haar rol als centrale bank en toezichthouder over marktgevoelige en toezichtvertrouwelijke informatie. Als deze informatie publiek wordt kan dat leiden tot financiële instabiliteit. Daarom zijn centrale banken altijd zorgvuldig in hun communicatie naar buiten en is terughoudendheid soms noodzakelijk. Het kabinet ziet het evenwel als een goede ontwikkeling dat de ECB, waar mogelijk, openheid geeft over haar beslissingen, aanbevelingen en zienswijzen. De ECB is de laatste jaren al transparanter geworden, bijvoorbeeld door het publiceren van de notulen van de vergaderingen van het bestuur. De ECB heeft de afgelopen jaren enkele keren de

¹² https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/ecfin_assessment_social_impact_en.pdf

¹³ <https://transparency.eu/ecb/>

resultaten van toezichtexercities op haar website gepubliceerd.¹⁴ Daarnaast publiceert de Europese Bankenautoriteit (EBA) gegevens van individuele banken bij haar transparantie-exercitie.¹⁵

Op het gebied van banktoezicht kunnen niettemin nog stappen worden gezet om transparantie te vergroten, onder andere als het gaat om stresstesten en informatie over individuele banken. Ik heb dit eerder ook in een brief aan de voorzitter van de Raad van Toezicht van de ECB (Danièle Nouy) kenbaar gemaakt (zie bijlage bij Kamerstuk 22 112, nr. 2323). In deze brief van 6 februari 2017 noem ik het belang van transparantie in het banktoezicht. In dat verband benadruk ik onder andere het nut van balansdoorlichtingen («Asset Quality Reviews», AQR's) in combinatie met stresstesten. Tevens ga ik in op het belang van consistentie rondom de eisen die aan banken worden gesteld en de publicatie daarvan (bijvoorbeeld de drempels van AQR's en stresstesten).

Vraag 11

Deelt u de mening dat het verantwoordingsraamwerk van de ECB kritisch onder de loep genomen zou moeten worden door de ministers van Financiën van lidstaten van de Europese Unie en het Europees parlement?

Antwoord 11

In de uitvoering van het mandaat voor prijsstabiliteit opereert de ECB onafhankelijk. Deze onafhankelijkheid is onder andere in artikel 130 van het EU-werkingsverdrag (VWEU) gegarandeerd. Onafhankelijkheid betekent niet dat de ECB geen verantwoording aflegt. Zo is er de mogelijkheid tot een zogenoemde «monetaire dialoog» (artikel 284.3 VWEU) met het Europees parlement: «De president van de Europese Centrale Bank en de overige leden van de directie kunnen op verzoek van het Europees parlement of op eigen initiatief worden gehoord door de bevoegde commissies van het Europees parlement.» Deze monetaire dialoog vindt in principe vier keer per jaar plaats. Verder neemt de ECB deel aan de ECOFIN-raden en de Eurogroep. Het kabinet hecht grote waarde aan de onafhankelijke rol van de ECB en kan zich vinden in het huidige verantwoordingsraamwerk.

Vraag 12

Deelt u de opvatting dat de ECB de officiële «lender of last resort» zou moeten zijn voor alle significante banken binnen de eurozone? Waarom wel, waarom niet?

Antwoord 12

Ja. Het is traditioneel een kerntaak van centrale banken liquiditeit te verschaffen aan solvabele banken indien die op de geld- en kapitaalmarkten onvoldoende beschikbaar is. Centrale banken beperken daarbij zoveel mogelijk het risico dat zij lopen door onderpand te vragen. Artikel 18 van het protocol bij het VWEU aangaande het statuut van het Europese Stelsel van Centrale Bank en de Europese Centrale Bank (ESCB) geeft hiervoor de juridische basis.

Vraag 13

Op welke manier zou de klokkenluidersregeling binnen de ECB volgens u versterkt moeten worden? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 13

Het kabinet is van mening dat een transparante regeling die erin voorziet dat medewerkers misstanden anoniem kunnen en durven te melden, van belang is. Het is in de eerste plaats aan de betreffende organisatie, in dit geval de ECB, zelf om (de verbetering van) een dergelijke regeling vorm te geven op een wijze die bij haar past.

¹⁴ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/comprehensive/html/index.en.html>

¹⁵ <http://www.eba.europa.eu/risk-analysis-and-data/eu-wide-transparency-exercise/2016/results>

Vraag 14

Hoe oordeelt u over de aanbeveling dat de leden van het ECB-bestuur en senior ECB-medewerkers een afkoelingsperiode van twee jaar zouden moeten hebben na hun vertrek bij de ECB? Hoe gaat u zich inspannen om tot deze afkoelingsperiode te komen?

Antwoord op 14

De ECB hanteert reeds een afkoelingsperiode voor haar personeel, waarbij de duur varieert per functie en salarisschaal. Een afkoelingsperiode dient volgens het kabinet met name te voorkomen dat er (een schijn van) een belangenconflict optreedt. De duur en aard van de afkoelingsperiode hangen onder andere af van de werkzaamheden die door de betreffende medewerker werden uitgevoerd en de werkzaamheden die deze medewerker in een nieuwe functie gaat uitvoeren. Een afkoelingsperiode van twee jaar kan in bepaalde gevallen passend zijn, maar het is niet gezegd dat dit voor alle gevallen geldt. Er dient ruimte te zijn voor een belangenafweging.

Vraag 15

Klopt het dat de ECB meermaals de sleutel in handen heeft gehad om landen in de euro te houden? Zo ja, welke situaties betrof dit? Zo nee, kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 15

Het wetgevend kader van de EU en/of eurozone stelt niets over eventuele uittreding uit de monetaire unie. Het is de taak van de ECB om binnen haar mandaat prijsstabiliteit in de Eurozone te waarborgen. Beleidsmaatregelen van de ECB kunnen bijeffecten hebben voor uitdagingen waar individuele landen mee geconfronteerd worden als onderdeel van hun deelname aan de monetaire unie. Zo kunnen maatregelen gericht op het verbeteren van de monetaire transmissie tegelijkertijd een neerwaarts effect hebben op de rentes op staatsobligaties, hetgeen het goedkoper maakt staatsschuld te financieren. Het is daarbij niet aan de ECB om het best denkbare beleid voor prijsstabiliteit anders vorm te geven, puur en alleen om landen in de euro te houden. Het OMT-programma (Outright Monetary Transactions) van de ECB vereist daarnaast een ESM/IMF-programma en derhalve betrokkenheid van ESM-gouverneurs en nationale parlementen.

Vraag 16

Welke rol gaat de president van De Nederlandsche Bank – als bestuurslid van de ECB – spelen om ervoor te zorgen dat de aanbevelingen van Transparency International binnen de ECB besproken worden en van een reactie worden voorzien? Kunt u uw antwoord toelichten?

Antwoord 16

Het kabinet gaat er vanuit dat de Raad van Bestuur van de ECB, waar de president van De Nederlandsche Bank lid van is, terdege kennis neemt van het rapport en dat zij – waar zij dat relevant acht – hier actie op onderneemt.